מר זוטרא בריה דרב מרי אמר. הא דמיבעיא לן הכא אשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ושמע בעלה של ראשונה והפר לה אפילו למ"ד בעל מיגז גייז היינו דבעי רמי בר חמא בפ"ק דמסכת נדרים(ב): **הרי עלי ככסר וזבחי שלמים.** כגון שמונה לפניו בשר זבח שלמים ומחית נמי דהיתרא קמיה ואמר זה כזה מהו: **כי מספים איניש בעיקרא מתפים.** כדהויין הני זבחי שלמים קודש זריקה ואמירא: **או דילמא** ג) **בצנא מתפים.** בהתירא דאית ביה והיינו לאחר זריקה שהותר בשר באכילה ושריא. ג) בצנא היינו לנסוף דכל דבר שהוא אם מצטנן לנסוף. וה"ג לגני הן איתמא כי אמרה ואני אי אמרת דבעיקרא מתפים הוא לה בקודש הפרה ואמירא ואי אמרת דמיתפסקה בצנא הוא לה כלאחר הפרה ושריא: **מי דמי הפס כי אמר הרי עלי ככסר וזבחי שלמים.** אפי' אמרת דבצנא מיתפים אפ"ה אסור דזבחי שלמים לאחר זריקת דמים מיקדש קדיש ג) דאיתנו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד (ג) דאיכא למימר הכי איתפיס בצנא דאם כן מאי אהני דיבוריה: **אכל הכא כו'.** ולא דמי כלל ומהכא לא תפשוט: **איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא.** דאמר אע"ג דלאחר זריקת דמים מיקדש קדיש כיון דמלי אכיל ליה חוץ לחומת עזרה בכל העיר אי אמרת ד) בצנא תפיס ודאי שרי אלא הכי איבעיא ה) לך א) (ודאי) אמרה (ד) לו: **הריני בעיקביך.** ובא בעלה של ראשונה והפר לה אליבא דמ"ד בעל מיגז גייז מהו [מי] ו) אמרינן הא דקאמרה לה הריני בעיקביך ז) בכולי מלתא משמע אם לנזירות לנזירות אם ח) להיפר היפר וכיון דהיפר בעלה לראשונה משתריא נמי דמי דבעל מיגז גייז מהו [מי] ו) אמרינן הא דקאמרה לה הריני בעיקביך ז) בכולי מלתא משמע אם לנזירות לנזירות אם ח) להיפר היפר וכיון דהיפר בעלה לראשונה משתריא נמי יותר משאר מתפיסים והוי כאילו אמר הריני בעיקביך ודמי לא לעולם כמעיקרא מתפים ומ"מ אינו יכול להפר הכא כיון דאמר ואני כאומר קיים ליכי דמי אי מיתסיל אהקמתו מיפר ואי לא לא: **ורמינהו הריני נזיר ואת ואמרה אמן שניהם אסורין ואי לאו שניהם מותרים מפני שתלה נדרו בנדרה.** וסבירא ליה דבעל מיעקר קא עקר ואי יפר לה גם אלו יותר (וקאי) בלא יחל דסבירא ליה לתנא דברייתא דהכי קאמר הריני נזיר אם את ואפילו לא אמר אם ולכך אם אמרה אמן שניהן אסורין והיינו דקפרין אמתני' דקתני כי אמר לה הריני נזיר ואת דמיפר אלה ואלו קיים ואם לאו אלא אמרה אמן שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה ולא ג) דינא להיות נזיר אם לא תהיה גם היא נזירה: **אמר** רב יהודה **תני.** בריש מיפר אלה ואלו קיים כמתני' ג) ותני בריש שניהם אסורין עד שלא יפר ולא כמו שהיינו סבורין מעיקרא שאינו יכול להפר את אלה דנהי דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דקאמר ואם לאו שניהם מותרין אפ"ה יכול להפר אלה משום דסבירא ליה להאי תנא דבעל מיגז גייז וזהו החידוש דאתא לאשמעינן אבל ריש דקתני אסורים כל זמן שלא הפר אין זה שום חידוש דפשיטא דשניהם אסורין כל זמן שלא הפר: **אביי** אמר **אפי' תימא** כדקתני ברייתא **בגון דאמר ואם**[2] **את דקא תלי נדרו בנדרה מתני' דקתני הריני נזיר ואת משום הכי מיפר שלה ושלו קיים.** [פי'] ברייתא כגון דאמר לה הריני נזיר ואתה[3] את שתלה נדרו בנדרה לומר לה את נזירה גם נזירותי יחול [לפיכך] שניהם אסורין ואינו יכול להפר כדמשמע לישנא דשניהם אסורין והיינו טעמא לפי שתלה נדרו בנדרה ואם יפר את שלה גם את שלו יתבטל וקאי בלא יחל דסבירא ליה דבעל מיעקר עקר ומתני' דקתני הריני נזיר ואת פירוש שאינו תולה נדרו בנדרה מקבל אנפשיה ממה נפשך ד] ואת פי' שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל נזירות אנפשיה ואת דקאמר ששאל לה אם גם היא מצא לקבל נזירות אנפשה ואת דקאמר ששאל בתמיה[4] בלשון שאלה קאמר לה כלומר רוצה את להיות נודרת כמו כן נאשה

מר זוטרא בריה דרב מרי אמר האי היינו דרמי בר חמא ו) דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבח שלמים מהו כי מתפים איניש א) בעיקרא מתפים או דלמא בצנא מתפים מי דמי התם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבח שלמים אע"ג דלאחר שנזרק דמו מצי אכיל ליה בחוץ מיקדש קדיש אבל הכא אי ס"ד בצנא קא מתפים הא הפר לה בעלה איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ודאי: אמרה לה הריני נזירה בעיקביך מהו הריני בעיקביך בכולא מילתא ושריא או דלמא במיקמי דליפר לה בעלה ואסירא ת"ש האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי סלקא דעתך כי אמר לה הריני בעיקביך בעיקרא קא מתפים ליפר לה לדידה ולוקים דידיה אלא לאו ש"מ בכולא דמילתא מתפים והלכך הוא דלא מצי מיפר אשה דאמרה הריני בעיקביך היא נמי מותרת לא לעולם בעיקרא (ה) מתפים והכא כיון דאמר לה ואני כאומר קיים ליכי דמי ואי מתשיל אהקמתו מצי מיפר ואי לא לא: **הריני נזיר ואת** ואמרה אמן מיפר את שלה ושלו קיים: ורמינהו ז) הריני נזיר ואת ואמרה אמן שניהם אסורין ואם לאו שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה אמר רב יהודה תני מיפר את שלה ושלו קיים אמר ח) אפי' תימא כדקתני ברייתא כגון דקאמר לה הריני נזיר ואת דקא תלי נדרו בנדרה

ומתניתין

מי דמי הפס כי אמר הרי עלי ככסר וזבחי שלמים. כלומר בסוף דרכך אם מותר את גם אני אהיה מותרת שלא אקבל עלי נזירות ולא יחול עלי או דלמא כי מקמי דליפר לה בעלה ואסורה כי בעיקביך יש לפרשו כמו עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' (שם כו) ואפילו אם מותר הראשונה השניה אסורה דנדעתה להיות כמעיקרא קודם שיפר לה בעלה וכשאמרה בעיקביך כאילו אמרה ואני דאמרינן לעיל בברייתא היא מותרת וחבירתה אסורה דכיון דחל עליה נזירות לא פקע בהתרת הראשונה דבעל מיגז גייז: **ואי** ס"ד כי אמר בעיקביך בעיקרא קמתפים. ואפילו תותר הראשונה השניה אסורה אס"כ במתניתין נמי אמאי אינו מיפר לה ליפר לה לדידה ולוקים דידיה אלא ש"מ בכולא מלתא מיתפים ואותה דאמרה בעיקביך היא נמי מותרת ואסיכות לשון בעלמא הוא וה"ג דעת הבעל כי אמר לה ואני דעתיה אכולה מילתא אם תותר היא שגם הוא יהיה מותר ולא יחול הלכך לא מצי מיפר דקאי בלא יחל דברו ואם תאמר והא במתניתין לא אמר כ"א ואני וי"ל דהכי מדמי ליה דכי היכי דאשה דאמרה הריני בעיקביך בכולא מילתא ה"ג בעל בכולא מילתא מיתפים דנהי דודאי דאיכא דאמרי בעלמא שאמר ואני דעתו כמעיקרא מפני שאין בידו להתיר ואינו נותן דעתו להתיר אבל בעל שבידו להתירה דעתו להתיר

מתניתין

אשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר אי אמר לה הריני נזיר ואת דקא תלי נדרו בנדרה. [והאי] בעיקביך משמע בסוף: **או דלמא כמיקמי דליפר לה בעלה.** משמע דמשמע כמו דאמרה הריני נזירה כמותיך עד סוף נזירותיך דהיינו סמוך להפרה דבעל דנזירותה משכה ואזלה עד שהפר לה בעל וכשהפר לה בעל אזלה לה בסוף נזירותה ולעולם מיקמי דליפר לה בעל קאמרה וכי הפר לה בעלה לראשונה אסורה חבירתה: **ת"ש האשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר ואי ס"ד כי אמר לה הריני בעיקביך** (ה) **כמעיקרא.** מקמי הפרה משמע וקיימא לן נמי דבעל מיגז גייז וכ"ש היכא דאמר ואני סתם ולא אמר בעיקביך דמשמע דבעיקרא מיתפים א"כ אשתכח דכי קאמר לה ואני משמע דמיתא ליה דתתקיים עילוה נזירות עד דליתא איהו ואני ולקביל עילוי' נזירות וליפר לה נזירות דידה ולקיים נזירות דידיה הא ט) לאו מיתפים בנדרה אלא במקמי הפרה אלא לאו ש"מ מדאינו יכול להפר לה ב) דבכולא מילתא מיתפים והלכך הוא לא מצי מיפר דאי מיפר את שלה נמצא מיפר את שלו. הא אשה אחרת דאמרה לה הריני בעיקביך כיון דהיפר בעל לראשונה איהי נמי מותרת: **לא לעולם.** אימא לך דבעיקרא מתפים: **והכא.** טעמא מאי הוא דלא מצי מיפר לה דכיון דאמר לה ואני כאומר קיים ליכי דמי: **הריני נזיר ואת ואמרה אמן מיפר את שלה.** והאי דאמר לה ואת לא הוי קיום לפי שאין אדם יכול להזיר את אשתו בנזיר: **מפני שתלה נדרו בנדרה.** דמשמע דקאמר הריני נזיר אם את תהא נזירה וכיון דלא אמרה אמן שניהם מותרין: **אביי אמר אפי' תימא** (ו). שניהם י) מותרין ולא קשיין ומאי עסקינן בברייתא כגון דאמר לה הריני נזיר ואת דמשמע דקאמר לה הריני נזיר אם תהא נזירה והלכך היכא דאמרה אמן שניהם אסורין וכי לא אמרה אמן שניהם מותרין שכן הוא תולה נזרו בנזרה:

ומתניתין

דרמי בר חמא לאחר זריקה מהו וכל סוגייא דהתם מוכחא דלאחר זריקה (דמיא) [מיירי ומיהו י"ל] דאין זה מדברי רמי בר חמא דאיהו בסתם קא בעי אלא סוגייא דהתם ס"ל דלאחר זריקה קא בעי. ולכך כתבו בבעיא דרמי בר חמא לאחר זריקה מהו וסוגיא דהכא סברה דלפני זריקה קא בעי. וכה"ג אשכחן בבעיא דאומן קונה בשבח כלי דמפ' המקבל לענין עובר בבל תלין ובפ' הגחל קמא מפ' לה בענין אחר. וכן בעיא דיש שנוי לצרורות מפ' לה תלמודא פ' כצד הרגל בכמה אנפי'. איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ואין לחלק ביניהם ואי אמרינן הכא דבעיקר מתפים ה"ה בדרמי בר חמא ומבעיא ליה אי אמרה הריני נזירה בעקבך מי אמרינן בעקבך בסופך משמע וכשהפר לה בעלה גם זאת משמע או דלמא בעקבך הוי כמו בעקרך ואסורה. תא שמע האשה שנדרה בנזיר ושמע הבעל ואמר ואני אינו יכול להפר והשתא ס"ל כיון דביד הבעל להפר הוי כאילו אמר בעקבך כי בו תלוי סוף נדרה. ואי ס"ד בעיקרא ליפר לה לדידה ולוקים דידיה כי בהפרתה לא יתבטל נדרו אלא ודאי אבכולא מילתא מיתפים ואם יפיר לשלה גם נדרו בטל. ורמינהו הריני נזירה זאת ואמרה אמן שניהם אסורים ואם לאו אלא שלא אמרה אמן שניהם מותרים שלא רצה להיות נזיר אם לא תהיה גם היא נזירה אמר רב יהודה תני ברישא מפר את שלה ושלו קיים. כדתניי במתני' ואע"ג דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דאם לא גמרה שניהם מותרים. איכא למ' בוראי תלה נזירותו בקבלת נזירותה הלכך אם לא קבלה עליה גם הוא אינו נזיר אבל אם קבלה עליה לא תלה הפקעת נדרו

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה טו סמג לאוין רמב:

טז ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה [יג] יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף נד:

נוסחת הריב"ן

ה) בפיפא: ב) ס"ש בצינעא והיינו לנסוף כו': ג) בכ"י כתוב כאן גליון דאיתו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד דאיתא למימר להכי איתפיס בצינעא אלא אם יהא נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד אלא הכא ליכא למימר דאתפיס בצינעא דא"כ מאי אהני דבריה הס"ד ואח"כ מה"ד אכל הכא: ד) דבצינעא: ה) לן: ו) מהו דאמרינן האי דקאמרה: ז) כבולה: ח) להיתר להיפר: ט) לא: י) אסורין:

מוסף רש"י

דבעי רמי בר חמא. בפ"ק דנדרים, הרי עלי כבשר זבחי שלמים. ומוקים התם דמחית ומוקים בגיה ואמר זה כזה, ואשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני ויפיר בעלה לראשונה, אפילו למאן דאמר מיגז גייז הייגו דבעי רמי (דאמ"ה בשמו). **בעיקרא מתפים.** בעיקר זבחי שלמים כמו שהיה לפני זריקת דמים שאסור (נדרים יא:). **הריני נזירה בעקביך.** הא מילתא איכא למיבעי למ"ד מיגז גייז אי אמר בפירוש הריני בעקביך אי שריא בהפרת הראשונה, אבל איסורא חל עליה (דאמ"ה בשמו).

פי' הרא"ש

רב זוטרא בריה דרב מארי אמר היינו דרמי בר חמא דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו פי' ר"ת דרב זוטרא בא ליישב דלא תקשי הנך תרתי ברייתות אהדדי ומתוך כך תפשוט בעיא דרמי בר חמא וס"ל לרב זוטרא דכולהו תנאי סברי בעל מיעקר עקר כדמוכח ברייתא קמייתא מדאינה מביאה עולת העוף ואם שתת יין ונטמאת למתים אינה סופגת את הארבעי' ואפ"ה סוברת ברייתא בתרייתא דחברתה אסורה משום דבעיקרא קא מתפיס דאע"פ שהפר לה בעלה. ותפשוט מהכא הא דבעי רמי בר חמא פ"ק דנדרים אם היה לפניו בשר זבחי שלמים לאחר זריקה ואמר פירות הללו כזה מהו. מי אמרי' בעיקר כמו שהיה לפני זריקה קא מתפיס ואסיר או דלמא בצנא קא מתפיס כמו שהיה עתה לאחר זריקה שנצטנן האיסור והלך לו קא מתפיס. ומהכא תפשוט דבעיקר' קא מתפיס. וא"ת אי מיעקר עקר מה בין זה לאומר הריני נזיר ואמר חבירו ואני דאמרינן הותר הראשון הותרו כולן. וי"ל דלא דמי דחכם דעוקר הנדר ע"י חרטה עשה הנדר טעות והוי כאילו לא נדר מעולם אבל בעל שמפר בלא חרטה כיון שאינו עושה הנדר טעות היה נדר באותה שעה ויכולה להתפיס בה. אך גזירת הכתוב שיבטל לה בעלה ולא תספוג מ' על ששתת יין ונטמאת למתים. וא"ת היכא בעי למפשט מהכא בעיא דרמי בר חמא דהויא לאחר זריקה כדמוכח סוגייא דהתם הלכך שייך למימר בה בהדשתא קא מתפיס. אבל הכא אמר ואני קודם שהפר לה בעלה הלכך מסתבר למימר בעיקר קא מתפיס. וי"ל כיון דמיעקר עקר. איגלאי מלתא דבשעה שאמר ואני היתה הראשונה מותרת והו"ל כמתפיס בבשר זבחי שלמים לאחר זריקה. וא"ת השתא דאמרי' דבעיקרא קא מתפיס א"כ אפי' אמרה ואני אחר שהפר לה בעלה תהא אסורה מידי דהוה מתפיס בבשר זבחי שלמים לאחר זריקה דפשטי' מהכא דבעיקרא קא מתפיס וי"ל דלא דמי דודאי בשלמים אפי' לאחר זריקה שם זבח עליהם ואיכא למי' דכוונתו להתפיס בעיקרו אבל אשה לאחר הפרה אין שום נזירות עליה והוי כאדם שלא נדר מעולם ואמר חברו עליו ואני: מי דמי התם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים אע"ג דמצי אכיל ליה בחוץ מיקדש קדיש ואיכא למי' אבל הכא אי אמר לה הריני נזירה בעיקביך אי שריא בהפרת הראשונה אינו יכול להפר אי אמר לה הריני נזיר ואת דקא תלי נדרו בנדרה אי אסיר אבל אם אמרה אמן שניהם מותרים מפני שתלה נדרו בנדרה ולא גזרינן דמיעקר עקר ומתני' דקתני הריני נזיר ואת פירוש שאינו תולה נדרו בנדרה מקבל אנפשיה ממה נפשך ד] ואת פי' שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל נזירות אנפשיה ואת דקאמר ששאל לה אם גם היא מצא לקבל נזירות אנפשה ואת דקאמר ששאל בתמיה בלשון שאלה קאמר לה כלומר רוצה את להיות נודרת כמו כן נאשה

ה) ל"ל משמע דלאחר זריקה מיירי דהא אמר שם בהדיא לאחר זריקה מהו וכל סוגיא וכו':

מסורת הש"ס

א) מדריש יא: ע"ש, ב) [מוספתא פ"ג], ג) ל"ל דלא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' לעולם בעיקרא קא מתפיס וכנ"ל: (ב) רש"י ד"ה מר זוטרא וכו' דמק"מ מדריש כ"ב סוף דף יא ע"ב: (ג) ד"ה מי דמי וכו' ולילה אחד ואיכא למימר דהכי איתפיס בצינעא דאם לא כן מאי אהני: (ד) ד"ה איכא דאמרי וכו' דאמרה לה הריני וכו' ומי מביאתה דבעיקביך משמע נמי בסוף כנ"ל והנ"ל: (ה) ד"ה מ"ש האשה וכו' בעיקבין בעיקרא מקמי הפרה וכו' עלויה נזירות ליפר לה וכו' דידיה דהא לאו איתפיס וכו' והלכך הוא דלא מצי מיפר דלדידהו מיפר את שלה דנמצא מיפר את שלו: (ו) ד"ה אביי אמר אמר אפי' תימא כדקתני שניהם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה איכא דאמרי וכו' אלא הכי איבעי לך דאי אמרה לה כנ"ל: ב) ד"ה מ"ש וכו' אלא לאו ש"מ מדאינו יכול להפר לה ש"מ דבעלה אינו יכול לאחר זריקה מהו: ג) ד"ה מי דמי וכו' אלא לאו ש"מ דבעלה אינו יכול לאחר זריקה מהו: ד) ד"ה מ"ש בעיקרא מתפיס וכו' אלא הוא מקבל אנפשיה ממה נפשך ואת פי' שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל נזירות אנפשיה. תיבות אלו מן ואת עד אנפשיה נמחק. מ"מ.

הגהות התוספות

1. תיבת ואותה נמחק ול"ל והא דאמר שאמרה הריני בעיקביך היא כו'. 2. ל"ל אם. 3. ל"ל אם לא. 4. תיבות שאל בתמיה נמחק.

פי' הרא"ש (המשך)

דבעי למי' ליה למר זוטרא דאע"ג דבעל מיעקר היה חברתה אסורה. דהיכא פשיטא ליה לתלמודא דאי מעקר עקר דחברתה שריא והיה מפרש דודאי מהך ברייתא פשטי' דמיגז גייז ופליגא אברייתא דלעיל דה"ק מר זוטרא תפשוט מהכא בעיא דרמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו. וס"ל דבעיא דרמי בר חמא הוי בבמתפיס לפני זריקה ואח"כ נזדרק הדם כי מתפיס אינש בעיקר מתפיס כמו שהיה עתה. או דלמא בצנא מתפיס כיון שיודע שהדם עומד ליזרק וכיון דהזייה הכא דאי מיגז גייז חברתה אסורה ש"מ בעיקר מתפיס שגם היא יודעת שסופה יכולה לבוא לידי היתר ע"י הפרת הבעל. ומיהו קשה דבנדרים ו) משמע דרמי בר חמא לאחר זריקה מהו וכל סוגייא דהתם מוכחא דלאחר זריקה (דמיא) [מיירי ומיהו י"ל] דאין זה מדברי רמי בר חמא דאיהו בסתם קא בעי אלא סוגייא דהתם ס"ל דלאחר זריקה קא בעי. ולכך כתבו בבעיא דרמי בר חמא לאחר זריקה מהו וסוגיא דהכא סברה דלפני זריקה קא בעי. וכה"ג אשכחן בבעיא דאומן קונה בשבח כלי דמפ' המקבל לענין עובר בבל תלין ובפ' הגחל קמא מפ' לה בענין אחר. וכן בעיא דיש שנוי לצרורות מפ' לה תלמודא פ' כצד הרגל בכמה אנפי'. איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ואין לחלק ביניהם ואי אמרינן הכא דבעיקר מתפיס ה"ה בדרמי בר חמא ומבעיא ליה אי אמרה הריני נזירה בעקבך מי אמרינן בעקבך בסופך משמע וכשהפר לה בעלה גם זאת משמע או דלמא בעקבך הוי כמו בעקרך ואסורה. תא שמע האשה שנדרה בנזיר ושמע הבעל ואמר ואני אינו יכול להפר והשתא ס"ל כיון דביד הבעל להפר הוי כאילו אמר בעקבך כי בו תלוי סוף נדרה. ואי ס"ד בעיקרא ליפר לה לדידה ולוקים דידיה כי בהפרתה לא יתבטל נדרו אלא ודאי אבכולא מילתא מיתפיס ואם יפיר לשלה גם נדרו בטל. ורמינהו הריני נזירה זאת ואמרה אמן שניהם אסורים ואם לאו אלא שלא אמרה אמן שניהם מותרים שלא רצה להיות נזיר אם לא תהיה גם היא נזירה אמר רב יהודה תני ברישא מפר את שלה ושלו קיים. כדתניי במתני' ואע"ג דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דאם לא גמרה שניהם מותרים. איכא למ' בוראי תלה נזירותו בקבלת נזירותה הלכך אם לא קבלה עליה גם הוא אינו נזיר אבל אם קבלה עליה לא תלה הפקעת נדרו

ומתניתין דגון דאמר לה הריני נזיר ואת מאי משום הכי מיפר את שלה ושלו קיים: **מתני'** [1]האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים [2]ה"ז סופגת את הארבעים [3]הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים [4]תסופג [5]מכת מרדות: **גמ'** [6]ת"ר [1]אישה הפרם וה' יסלח לה [6] באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה [7]וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [2]ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר קרא ונשא עונו מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו איסי בן יהודה אומר ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן [3] ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הדא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירא לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה וסליחה דלא איקבע איסורא אבל [8]שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא [9]אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב [3]כי ישרים דרכי ה' [4] וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם [5]אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי אנן קאמרינן חדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין [6]אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר [4]וישא לוט [5]ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] [6]כי היא ישרה בעיני וירא [7]וירא אותה שכם בן חמור את כל כבר הירדן [8]כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה [9]אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינם אנים תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו [10]ובקומה של בכירה לומר שבשבבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: [6]דרש רבא מאי דכתיב [11]אח נפשע מקרית עוז ומדינים

ואיכא [למימר] דהא קרא עדיפא ליה לאחריי משום דאשתו כגופו דמיא וקצת ברור לה שהפר לה ביום שמעו ואפ"ה צריך כפרה. אבל בתו לא ברור לה כולי האי שאביה הפר לה. וקרא מציעאה נמי איירי בנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולא ברור לה כולי האי והשתא נמי ניחא דצריכי הני ג' קראי: כיוצא בדבר אתה אומר והוא לא ידע ואשם. גבי אשם תלוי כתי' ודרישו לה ר' עקיבא בחתיכה אחת וקרא תנייא [6] דרש ליה איסי בן יהודה לב' חתיכות ותרוייהו צריכי כדמפ': אבל ב' חתיכות דאיקבע איסורא. ולא הוצרך החלמוד לומר ואי אתמר ב' חתיכות דמשמע דקרא לא משתמע ב' חתיכות אלא מיתורא דרש"י ליה: נהי דלא עביד פסח מן המובחר מצוה קעביד. וא"ת והא משמע פ' הגחלת

באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר. דלמי ידעה אמאי צריכה סליחה וכפרה לכפר:

והוא לא ידע ואשם ונשא עונו. בקרא דאשם תלוי כתיב: ועלה בידו בשר חזיר. כגון חתיכה אחת ספק היא של חלב וספק היא של שומן דס"ל לת"ק דאשם תלוי אפילו אחתיכה אחת מיתייב [6]: **איסי** בן יהודה אומר [3] [ולא ידע ואשם ונשא עונו]. ולא פי' קרא כדלעיל אלא כגון ב' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דס"ל לאיסי בן יהודה דלא מיתייב אשם תלוי אלא אחתיכה אחת משתי חתיכות: **על** דבר זה [7] יד"וו. דאשי חתיכות ידע ואשם ונשא הכתוב מדבר באשם תלוי: **פסח** מיהא קעביד. משמע דאכילה גסה שמה אכילה וקשה דנפרק בתרא דיומא (דף פ:) קאמרי' האוכל אכילה גסה ביה"כ פטור דלא שמה אכילה ואומר ר"ת דתרי ענייני אכילות גסות יש וההוא [דיומא] כגון שנפשו קלה באכילה [8] מרוב שובעו והכא שאין נפשו קלה אלא שאינו רעב לאכול לתיאבון [9]: **מי** דמי אנן חד דרך קאמרינן. שהאדיק הולך בו והרשע נכשל באותו דרך עצמו [והכא] הם שני דרכים אחד בא על אחותו הוא בא על אחותו: **ללוט** ושתי בנותיו הוא שנתכוון לעבירה ופושעים יכשלו בם. והיינו כמ"ד בפרק ד' מיתות (סנהדרין נח:) עובד כוכבים אסור בנתו ואפילו למ"ד מותר כבר פירשו [האומות] מעצמן מעריות: **ודלמא** איהו נמי לשם שמים מכוון. אלא מצינו בו שהיה שעוף בזימה ומשני אדרבה שעוף היה שנאמר ויאל לוט וכל הפסוק דרשינן לעבירה:

והא מינם קאנים. שהרי השקויו יין ובהאי עובדא לא היה כוונתו לעבירה כלל ואמאי קרית ליה פושע: **למה** נקוד על וי"ו דובקומה לומר לך [9]דהרי הוא כמאן דליתיה דבקומה ידע: [6]**אח** נפשע מקרית עוז זה לוט. שנקרא אח לאברהם דכתיב כי אנשים אחים אנחנו מקרית עוז זה אברהם דכתיב הביטו אל צור מחצבתם ומדינים

ומדיינים

ומסניתין [6] דאמר הריני נזיר לנמרי ואם מאי. כלומר ואת מי הוית נזירה ולכלך מי אמרה אמן דניחא לה בנזירות הרי בעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה [5] (ומתני' [7] דקתני דיכול להפר שלה ובריינתא [6] קתני דשניהן [6] יכול להפר): **מתני'** הרי זו סופגת **את הארבעים.** מפרש לה לעיל (כפ:):

רבי יהודה אומר אם אינה סופגת מכת מרדות. אם לא נתחייבה במלקות מן התורה תהא לוקה מכות מדרבנן כדי להוכיחה שלא תהא מזידה: **גמ'** [1]**ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה כמה הכתוב מדבר.** אם באשה שנדרה והפר לה בעלה [2] סליחה זו למה אלא כו' [3] ע"כ באשה שהפר לה בעלה [4] והיא לא ידעה הכתוב מדבר דהא כבר כתיב ואם אינה סופגת את הארבעים [5] תסופג מכת מרדות: **גמ'** [6]**ת"ר** [1]**אישה הפרם וה' יסלח לה** [6] **באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה** [7]**וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר** [2]**ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר קרא ונשא עונו מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו איסי בן יהודה אומר ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן** [3] **ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הדא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירא לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה וסליחה דלא איקבע איסורא אבל** [8]**שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא** [9]**אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב** [3]**כי ישרים דרכי ה'** [4] **וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם** [5]**אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי אנן קאמרינן חדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין** [6]**אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר** [4]**וישא לוט** [5]**ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו]** [6]**כי היא ישרה בעיני וירא** [7]**וירא אותה שכם בן חמור את כל כבר הירדן** [8]**כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה** [9]**אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינם אנים תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו** [10]**ובקומה של בכירה לומר שבשבבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא:** [6]**דרש רבא מאי דכתיב** [11]**אח נפשע מקרית עוז ומדינים**

אישה הפרם וה' יסלח לה. אע"פ שאינה הפרם לריכין סליחה, נמה הכתוב מדבר, מאחר שאינה הפרה מה שעבדה ומה זו סליחה (קדושין פא:), **והיא לא ידעה.** והיא שותה ביין ולא על פי שנהיתר, כיון שהיא לאיסור נחכוונה לריכה סליחה (שם). **על דבר זה ידוו הדווים.** שיש לסם לב לדווים ידוו על זה, שאינו מתכוון ויש כאן נשיאות עון (שם). **לשם אכילה גסה.** שלא לשום מצוה אלא מתכוון לאוכלו לשם קיומו בעולה (הוריות י:). **אנן קאמרינן חדא דרך.** דזה ילן בה חם יכשל בה, **הכא שני דרכים.** לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו (שם).

ב) נראה דרבינו היה גורס בדברי איסי והוא לא ידע ונפלא לו ומה מי שנתכוין וכו' יהוא קרא מיירא דכתיב נמי נאשם תלוי בפוף הפרשה.

יז א מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכ' יט סמג לאוין רמ:

יח ב ג מיי' שם הלכה יח:

תורה אור השלם

1. ואם הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֵפֵרָם וַיי יִסְלַח לָהּ: במדבר ל יג
2. וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְלֹא יָדַע וְאָשַׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה יז
3. מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וַיֵּדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ צַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם: הושע יד י
4. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַّרְדֵּן כִּי בְלֶתִּי הִשָּׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת יְיָ אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן יְיָ כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר: בראשית יג י
5. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אִשַּׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שִׁכְבָה עִמִּי: בראשית לט ז
6. וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הַאִין בְּבִגּוֹת אֶחָיִךְ וּבְכָל עַמִּי אִשָּׁה כִּי אַתָּה הוֹלֵךְ לִקְחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֹר שִׁמְשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ קַח לִי כִּי הִיא יָשְׁרָה בְעֵינָי: בראשית יד ג
7. וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ: בראשית לד ב
8. כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם וְאִשֶּׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד: משלי ו כו
9. כִּי זְנוּתָה אִמָּם הֹבִישָׁה הוֹרַתָּם כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי: הושע ב ז
10. וַתְּשַׁקֵּין אֶת אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא וַתָּבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אֲבִיהָ וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ: בראשית יט לג
11. אַח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת עֹז וּמִדְיָנִים בַּבְּרִיחַ אֲרַמּוֹן: משלי יח יט

פי' הרא"ש

בהפרתה. אפי' תימא כדקתני ברייתא ומתני' כגון דאמר לה הריני נזיר ואת [מאין] בתמיה כלו' דרך שאלה שאל לה ואת מה בדעתיך ולא שתלה נדרו בנדרה: אשה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה וכו'. תימה אמאי שבק תנא תרי קראי קמאי וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה ועוד קרא אחרינא הפר את נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ונקט האי קרא בתרא ועוד הני ג' קראי למה לי דהנך ג' קראי דמייתי בשמעתי' עביד להו צריכותא וצ"ע.

נוסחת הריב"ן

(א) ומתניתין כגון דאמר: (ב) מתני': (ג) דקתני דשניהן אין יכול: (ד) ע"ל: (ה) (והיא לא ידעה) ליתא בכ"י: (ו) ועלה בידו בשר חזיר גרסינן: (ז) ואפילו הכי [וכ"ע]: (ח) מלן: (ט) את מקנתן: (י) כדכתיב כי אנשים אחים כו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר באשה שהפר: (ב) שם ואחת של שומן אמר קרא ונשא עונו: (ג) שם יפרים דרכי ה' צדיקים כל"ל ואות ו' נמחק: (ד) רש"י ד"ה ומתני' וכו' ומתניתין קתני דיכול להפר אח שלה ושלו קיים ובריינתא:

גליון הש"ס

גמ' אבר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה. עיין טורי אבן ר"ה דף כט ע"א ד"ה איסורא:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] רש"י ד"ה ת"ר וכו' סליחה זו וכו'. נ"ב עי' מ"מ: ב] ד"ה ואחד אכלו לשם אכילה גסה מתחת תחתה שאוכלו בדעבון כל"ל. וכ"ב עי' מ"מ דכוותא רש"י כזה נ"ל דקושית התוס' בד"ה פסח ודו"ק: ג] תוס' ד"ה איסי בן יהודה אומר ולא. הוי"ו מן ולא נמחק. וכ"ב והוא לא: ד] ד"ה על דבר וכו'. נ"ב עי' מ"מ מ"ש על מהרש"א בקידושין ועל התוס' כאן: ה] ד"ה פסח כו' מרוב שובעו. נ"ב עי' מ"מ:

מוסף רש"י

מכת מרדות. לדוי (שבת מ:) לאו מלקות אלבעיס הוא אלא מכת מרדות, מכת לידוי מדרבנן (יבמות נב.) לידוי בתוכחה שלא יבגיל בזה, ואין לה קבבה אלא עד שיקבל עליו (חולין קמא:).

מלא דאכילה גסה לא שמה אכיל וא"כ איסור עביד שלא יצא ידי חובתו. וי"ל דהכי קאמר נהי דלא יצא ידי חובתו מאכילת פסח רשע קרי' ליה מה היה יכול לעשות אם הוא כבר שבע אין לו מלמנע מלאכול ואין ראוי לקרותו רשע אם אכלו. ור"ת תירץ דתרי גווני אכילה גסה הוו התם מיירי שהוא כבר שבע שהוא קץ באוכל ומה שהיה אוכל אינו נהנה ממנו כלל. ובההיא אמרי' האוכל אכילה גסה ביה"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכל: חדא דרך. שהצדיק הולך בו ואינו נכשל והרשע נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד ביבמות גוי אסור בבתו ואפי' למ"ד מותר מדור המבול ואילך נדרו עתה ופרשו מדוב עריות. שהרי אב לא פירשו לא הי' צריכים להשקותו יין: אח נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' כי אנשים אחים אנחנו. מקרית עוז זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שע"י המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

ומדינים בבריה ארמון. על שהעיר מדיניס[1] בינו לבין ישראל כבריחים לארמון ע"י ריב שהיה בין לוט ובין אברהם דכתיב אל נא תהי מריבה וגרמה לו מריבה להפרד מאברהם וע"י כן נכשל בבנותיו ועשה כבריחים שנועלין את הארמון שאין המיצוים יכולין להיכנס לפנים כך נעשו עמונים ומואבים שאסורין לבא בקהל ובגרלאשית רבה דרש לפי שאסורין בקהל ובעזרה[2] כטמאים: **לתאוה** יבקש נפרד זה לוט. שביקש להפרד מאברהם דכתיב ויפרדו כדי למלאות תאותו בעבירה: **ובכל** תושיה יתגלע. בכל התורה יתגלע קלונו בשתי תורות בתורה שבכתב לא יבא עמוני ומואבי הייגו בתני כנסיות ובתורה שבע"פ בתני מדרשות שאוים בהם עמוני [ומואבי] אסורין ואיסורן איסור עולם: **תמר** זינתה. אבל נתכוונה לשם שמים דכתיב כי ראתה כי גדל שלה: וילאו ממנה מלכים. דכתיב בסוף רות ואלה תולדות פרץ וכו' עד ישי: ונביאים. דאמר מר אמוץ ואמציה אחים הוו ואמוץ נביאים היו דגמירי בכל מקום שהזכיר[3] (תורה) שם [אביו] בנביאות גם אביו נמי[3] היה נביא:

שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ומ"ת והא אמרינן בעלמא (ברכות דף יז.) העוסק במצוה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וי"ל דהתם מיירי שעוסק בתורה שלא לשמה לקפח אחרים והכא קאמר שעוסק בתורה שלא לשמה להתגדר ולקנות שם: **שמתוך** שלא לשמה בא לשמה. ואת אמרת דעבירה לשמה עדיפא ממצוה שלא לשמה ד] דיש בה עדיפא קצת: **ומאן** איגון נשים באהל שרה ורבקה ורחל ולאה. בשרה כתיב והנה היא באהל (בראשית יח) ברבקה כתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו (שם כד) ברחל ולאה כתיב ויצא מאהל לאה ויצא באהל רחל (שם לא) ומנשים היינו ה]דכתיב נשים ה): **שבע** בעילות בעל סיסרא. דז' פעמים כתיב כריעה נפילה ושכיבה: **והא** מתהניא מעבירה. ומהי נמי דלא קשה לו תהרג ולא תעבור דתמרינן שילהי פרק בן סורר ומורה (סנהדרין עד:) דאמתר קרקע עולם היתה מ"מ למה משנתה הכתוב והלא היא נהנית מן העבירה ומשני לא היתה לה הנאה דטובתן של רשעים רעה דכתיב השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע ובפרק מצות חליצה (יבמות קג:) מסיק בשלמא גבי לבן דקמדכר שם דעבודת כוכבים אלא גבי יעל מאי רעה ומשני דשדא בה זוהמא: **ארבעים** ושתים קרבנות. שעשה בג' המקומות ז' מזבחות ובכל מזבח ומזבח הקריב פר ואיל הרי מ"ב קרבנות והיינו שלא לשמה דהקריבן כדי לקנל ישראל: **בת** בנו של עגלון. לאו דוקא נקט בת בנו וכן [נחלק] (סנהדרין קה:) דאמר בתו של עגלון לאו דוקא אלא הרבה דורות היתה אחר עגלון דאמר פרק הכולל (יבמות מח:) מפני מה גרים מעוים בזה"ז מפני שעיניו עצמן לבת מתת בנפי שביה מאי קרא ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה אשר באת לחסות תחת כנפיו משמע שהיתה רות קטנה כשנתגיירה והרי יש מעגלון ועד אבנן יותר ממאתים שנה ודוק ותשכח [ואמרי'] (כ"ב לא.) אבנן זה בועז ו] ואי בתו של עגלון היתה א"כ לא היתה קטנה: מרגעה

ומדינים כבריה ארמון אח נפשע מקרית עוז זה לוט שפירש מאברהם ומדינים כבריה ארמון שהטיל מדינים[6] כבריחין וארמון[1] לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' [3]דרש רבא ואיתימא רבי יצחק מאי דכתיב [2]לתאוה יבקש נפרד ובכל תושיה יתגלע לתאוה יבקש נפרד זה לוט ובכל תושיה יתגלע שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות [3]דתנן [8]עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם [7]אמר עולא תמר זינתה זמרי זינה תמר זינתה [8]יצאו ממנה מלכים ונביאים זמרי זינה נפלו עליו כמה רבבות מישראל [9]אמר ר"נ בר יצחק גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה והאמר רב יהודה אמר רב [2]לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן א] אלא אימא במצוה שלא לשמה דכתיב [3]תבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך מאן נשים שבאהל שרה רבקה רחל ולאה [7]א"ר יוחנן שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה שנאמר [4]בין רגליה כרע נפל שכב וגו' והא קא מתהניא [8]מבעילה דיליה א"ר יוחנן כל טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים שנאמר [5]השמר לך [10]מדבר עם יעקב מטוב ועד רע בשלמא רע שפיר אלא טוב אמאי לא אלא לאו ש"מ טובתו רעה היא ש"מ: גופא [9]אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב בלק הרשע זכה ויצאה ממנו רות [9]וא"ר יוסי בר' חנינא רות בת בנו של עגלון [6]מלך מואב היתה [10]א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מנין שאין הקב"ה מקפח אפי' שכר שיחה נאה דאילו בכירה דקריתיה מואב א"ל רחמנא [6]אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה מלחמה הוא דלא אבל צעורי (6) צערינן ואילו צעירה דקריתיה בן עמי אמר ליה [7]אל תצורם ואל תתגר בם אפילו צעורי לא תצערינן כלל [9]א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה זכתה

ליה בשם עבודת כוכבים שלו והתורה אמרה לא יטמע על פיך (שמות כג). וגבי יעל אשת חבר מאי רעה איכא גבה דהטיל בה אותו רשע זוהמא דאמר מר בשעה שבא נחש [1] וכו' ישראל וכו' (יבמות קג:): **וילאה ממנו רות.** שילא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ובתשבחות[ש]: **ארבעים ושתים קרבנות.** משבע מזבחות שערך בג' מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר ואיל שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וג' פעמים י"ד עולין מ"ב וקרבנותיו של בלק הוו שלא לשם מצוה: **דקריתיה מואב.** [2]משמע מאבי: **בן עמי.** בלשון נקיה הוא דלא רצתה להודיע דמתברה נתעברה: **אמר אל תצורם ואל תתגר בם.** ומדלא כתיב בהו מלחמה שמע מינה דאפי' צערא לא ליעביד להו. ולא עוד [3]דאפי' בכירה דקריתיה [4]אב הכתוב פרסמה דכתיב[5] ותשכב את אביה [6]ובצעירה כתיב[5] ותשכב עמו: זכתה

ומדינים כבריה ארמון. בשביל שהטיל מריבה בינו ובין אברהם דכתיב אל נא תהי מריבה גרם לו שנפרדו זה מזה ונעשו זה כנגד זה כבריחים שנועלין לארמון שאין המיצוים יכולים להיכנס בתוכו כן נעשו עמונים ומואבים [6]שאין מותרין לבא בקהל ישראל דכתיב לא יבא עמוני ומואבי: **לתאוה יבקש נפרד.** לדבר עבירה יבקש מי שנפרד ואיזה זה לוט שנפרד מעל אברהם דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (בראשית יג) וסמיך ליה ויסע לוט מקדם שהוא נפרד תחילה: **ובכל תושיה יתגלע.** [2]כאן אלא ובכל תושיה לומר לך שנתגלע קלונו בשתי תורות דתורה נקראת תושיה דכתיב הפליא עצה הגדיל תושיה (ישעיה כח) תורה שבכתב ותושה שבעל פה בתורה שבכתב בבתי כנסיות דכתיב לא יבא עמוני ומואבי [3] בתורה שבעל פה בבתי מדרשות דתנן עמוני ומואבי [7] כו': **יתגלע.** כמו ולפני התגלע הריב נטוש (משלי יז) שהוא לשון גילוי דגרסינן במסכת סנהדרין (דף ו:) קודם שנגלה לך [8]הדין כו': **אמר שמואל.** ומתכוונה לשם מצוה כדי להעמיד זרע דכתיב כי ראתה כי גדל שלה (בראשית לח): **זמרי זינה.** ומתכוון לשם עבירה: **וילאו ממנה מלכים ונביאים.** מלכים מדוד ונביאים מישעיה דתאמר מר (סוטה י:) אמוץ ואמציה אחים הוו וגמירי (מגילה טו.) כל מקום שהזכיר הכתוב נביא ושם אביו בנבואות בידוע שהוא נביא בן נביא: **גדולה עבירה לשמה.** כלומר לשם מצוה: **מתוך שלא לשמה בא לשמה.** אלמא דמצוה שלא לשמה מביאה לדיני מצוה היא מביאה ואת אמרת דעבירה לשמה גדולה הימנה: **שלא אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה.** שמתיהן שוות: **דכתיב הבורך מנשים יעל ב] אשת חבר הקיני.** כלומר כאותן נשים שמליגו בהן שעשו מצות שלא לשמה ובכולן נאמר בהן אהל: **הבורך.** על שעשתה עבירה לשמה כדי להתיש כחו של אותו רשע כדי שתהא יכולה להורגו: **שרה רחל ולאה.** שאמרו לבעליהן לבא אל שפחתן ולא לשם מצוה נתכוונו [9] אלא כדי שמתקנאות זו בזו רחל באחותה ושרה ולאה באחיותן וכולן נאמר בהן אהל דכתיבי קראי[ה]: **שבע בעילות.** בין כריעה ונפילה ושכיבה אית בהו שבע בהאי קרא: **אלא עוד אמאי.** מזהר ליה שלא לדבר עמו: **אלא לאו שמע מינה עוכבו רעה היא.** ומאי רעה איכא דאי מפיס במילי בהדיה אתי לאשתכוחי שהטיל מדינים. בינו ובין בני ישראל כבריחים שנועלים שהמיצוים אינם יכולים ליכנס לפנים, וכך אין עמוני ומואבי יכולין להתערב בישראל, דכתיב לא יבא עמוני ומואבי (שם). לתאוה. של עבירה יבקש נפרד זה לוט. דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (שם). יתגלע. כמו (משלי יז) לפני המגלע, לשון גלוי (שם). תמר זינתה. ומתכוונה לשום מצוה כדי להעמיד זרע מן הלדיקים דכתיבי כי ראתה כי גדל שלה (שם).

זמרי זינה. ומתכוון לשום עבירה (שם). **ורהאמר רב יהודה אמר רב כו'.** מדקאמר גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה, מכלל דמצוה שלא לשמה גרועתא הוא והאמר רב יהודה כו' (שם). מאן נשים שבאהל שרה רבקה רחל ולאה. שהם שנאמר בה אהל, רבקה שנאמר בה ויביאה יצחק האהלה, רחל ולאה שנאמר בהן ויצא מאהל לאה ויצא באהל רחל (ר"ש שפסים ה כד). **בין רגליה.** בין ירכותיה, שבא עליה סיסרא ומתכוונה כדי לייגעו (יבמות קג.).

ה) [ל"ל בין ישראל לעמון כך איתא בהוריות], ב) הוריות י:, ג) שם ויבמות עו:, ד) הוריות י:, ה) [מגילה י: סוטה י:], ו) הוריות שם, ז) הוריות י: ויבמות קג., ח) נ"ל מעבירה, ט) [נ"ל פן תדבר וכ"ל ויבמות על נמון], י) סנהדרין קה: פסחים כ: ערכין טו: סוטה כב: מו. ע"ש הוריות י:, כ) [בהוריות י: איתא דאמר וע"ש וע"ע בסנהדרין קה: גם בסוטה מו. ע"ש], ל) [נ"ל ע"י בן בני של בלק], מ) הוריות י: כ"ק לח:, נ) כ"ק לח: הוריות יח., ס) [בראשית יח, שם לא], ע) [בכורות ז:], פ) [שם יט], צ) [שם], ק) [עי' בספר תורת מישור וגם פי' נכון ע"ז בס' מקום שמואל].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל לעמוני צעירה ואילו וכו' לא צעירה כלל:

גליון הש"ס

רש"י בד"ה שרה רחל ולאה כו' אלא כדי וכו'. עי' יומות דף קג ע"ל תד"ה והא וסנהדרין דף עד ע"ב תד"ה והא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אלא אימא כמצוה שלא לשמה. נ"ב עי' ח"מ: ב) רש"י ד"ה דכתיב כו' אשת חבר הקני וכו'. נ"ב עי' ח"מ: ג) תוס' ד"ה תמר זינתה וכו' דגמירי בכל מקום שהזכירה תוכה שמו ושם אביו כל"ל: ד) ד"ה שמתוך וכו' דיש בה עדיפא קצת. נ"ב עי' ח"מ: ה) ד"ה ומאן וכו' ומנשים היינו דכתיב נשים תיבת דכתיב נמחק. וג"ב ומנשים דכתיב היינו נשים שבאהל כל"ל עי' ח"מ: ו) ד"ה בת בנו וכו' ואי כתו של עגלון היתה כו' נ"ב עי' ח"מ:

הגהות התוספות

1. בס"ח מדנים. 2. נדל"ל כטמאים בעזרה. 3. תיבת נמי נמחק.

מוסף רש"י

נפשע. נמרד, שמרד בו פשעים ממנו (הוריות י:). מקרית עוז. עוז כמו עז, שהרשה לדכתיב (ישעיה נא) אל עיר מוצבתה (שם). **שהטיל מדינים.** בינו ובין בני ישראל כבריחים שנועלים שהמיצוים אינם יכולים ליכנס לפנים, וכך אין עמוני ומואבי יכולין להתערב בישראל, דכתיב לא יבא עמוני ומואבי (שם). לתאוה. של עבירה יבקש נפרד זה לוט. דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו (שם). יתגלע. כמו (משלי יז) לפני המגלע, לשון גלוי (שם). תמר זינתה. ומתכוונה לשום מצוה כדי להעמיד זרע מן הלדיקים דכתיבי כי ראתה כי גדל שלה (שם).

ע"ין משפט נר מצוה

ים א מי' פי"ב מהל' מלכים הלכה ה סמג עשין יב [טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף כ]:

תורה אור השלם

1. לא יבא עמוני ומואבי בקהל יי גם דור עשירי לא יבא להם בקהל יי עד עולם: דברים כג ד
2. לתאוה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלע:
משלי יח א
3. תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך:
שופטים ה כד
4. בין רגליה כרע נפל שכב בין רגליה כרע נפל אשר כרע שם נפל שדוד: שופטים ה כז
5. ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלם הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע: בראשית לא כד
6. ויאמר יי אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה: דברים ב ט
7. וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתיה ירשה:
דברים ב יט

נוסחת הריב"ן

ה) שאין עוד מיתרין דאמרינן בישראל דכתיב כ"ל: ב) לא נאמר אלא: ג) ומואבי בקהל ה': ד) אסורין כו': ה) הריב: ו) על מוה דכתיב המקם דאיתי לשם נשואין הטיל בה אמת מטיל בה מרם מממת ר"ו פסקה מכן זוהמתן דאיתיה לפי שקבלו תורה ב' מרה עובדי כוכבים שלא עבדו בהר סיני לא פסקו מכן זוהמתן והיינו דאל"ל הקב"ה לנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל מיה מעשה עשה אלא שבא על מוה וכבעילתו הטיל בה זוהמה: ז) דמשמע מ"ל: ח) אלא אמי': ט) מאב: י) אם אביה ואילו בכירה דקריתיה בן עמי אל"ש מפה עליה דכתיב בה בכירה ותשכב עמו הס"ד:

פי' הרא"ש

ה) יי כך באר לידי מעשה ב בנותיו ונולדו עמון ומואב האסורים לבוא ב בקהל: בכריח ארמון ב' בעולים בו הארמון שלא יכנסו בו חוס: לתאוה יבקש נפרד הלך אחר תאות לבו כאמר' לעיל כל ד' בסוקים לשם עבירה ג' מרי: בכל תושיה יתגלע. ב' בורה שבכתב ובתורה ש' בע"פ דתנן עמוני ומואבי אסורים לבא בקהל ו' סורן איסור עולם: תמר ז' זה ויצאו ממנה מלכים ח' ואמר מלכים מדוד ט' כתיב ואלה תולדות פרץ ג' ונביאים דאמרינן

א) רץ ואמציה אחי היו ולשם שמים נתכוונה לבנות מזרעו של יעקב דכתיב כי ראתה כי גדל שלה: איני מדקאמרת גדולה ע' ירה לשמה ממצוה שלא לשמה מכלל דמצוה שלא לשמה גריעה ומדקאמר שמתוך שלא לשמה בא לשמה אלמא שממילא ש' אתוך כך בא לעשות מצוה לשמה. ומשני אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה דתרוויהו מעלי: מנשים באהל מ' רכת נשים שבאוהל תבורך גם היא. שנאמר בין רגליה כרע נפל ז' אינון כריעה נפילה ושכיבה: והא מתהניא מעבירה נד' נמי דלא קשה לן תהרג ואל תעבור משום דקרקע עולם היא ולא עבדה מעשה מ"מ דאיך הפסוק משבחה כיון שנהנית כ' בעבירה: שנא' השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע. ובפרק מצות חליצה מסיק בשלמא גבי יעקב משום דמדבר שמא דע"ז אלא גבי יעל מאי רעה איכא ומשני דשדי בה זוהמא: ארבעים ושתים קרבנות ג' פעמים ז' מזבחות ופר ואיל במזבח:

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל. עובד יפי דוד שלמה ואילו לעירה לא אתת בישראל עד רחבעם[ה] דהוה מנעמה העמונית: **מתני' החטאת תמות.** אותה הבהמה שהפרישה לשם חטאת תמות וכי ההיא טעמא דפרשינן (ג) לעיל [ו]דלריכה כפרה והויא כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלה: **ונאכלין ליום אחד.** כלומר לכך יש עליהן עדיין תורת שלמים דנאכלין ליום אחד ולענין זה אינם כשלמי נזיר דאינן טעונין לחם: **מעוף סתומין.** שלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים הרי אלו יפלו לנדבה ולוקחים בהן עולות [ז]הבשר למזבח והעורות לכהנים: [ד] **שלמים יביאו שלמים.** ואל"ל דאין מועלים בהן [ג] וכדמפרש בפ"ק דמסכת מעילה (דף ו.): **גמ' מאן תנא דלא משתעבד לה.** מאן הוא תנא דתני דקסבר שאם היתה הבהמה שלו לא חייל עליה קדושה כלל דאמר תנא ותרעה בעדר משום דבעל לא משתעבד לה להכיא קרבנותיה כלל וכי מפרישה לה היא לנזירות [ד] הרי הוא כמי שמקדיש דבר שאינו שלו דאין בדבריו כלום: **אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא אמאי תנא.** הא כיון דמשעבד בקרבנותיה אישתכח דכי הקדישה שפיר הקדישה והא שמעינן ליה בב"מ בפ' [המקבל] (דף קד.) שהיה דורש לשון הדיוט: **דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו.** שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שנישאת לו ה"ז מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת תנא. כלומר דקודם לכן ואפי' קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד: **שכך נתנו לה בכתובתה כו'.** והלכך הוא אומר ר"מ דאין להם זרוע היינו דאין לה כח בהמה שלו ואם היתה חטאת תמות ואם עולה תקרב עולה: **במילתא דלא לריכא לה.** כגון הכא דהיפר לה בעלה לא משתעבד לה ומש"ה לא קדשה ותנא ותרעה בעדר: [ו]**אמר רב חסדא ר' יהודה היא.** דאמר אדם מביא קרבן אשתו וקמשמע לן דכי משתעבד כו' דאי לרבנן לא מצטרפא למימר דכי הפר לה דתנא ותרעה בעדר אלא אפי' כי לא הפר לה נמי תנא דלדידהו לא משתעבד לה כלל: **ואלא היכי דמי דמשעבד.** ובעי לאוקמא כרבנן כגון דאקנייה ליהלה לזנירותה אכתי לא מיתוקמא כרבנן דכיון דאקנייה לה הוה דנפשה ואתנא תמות ואתנן בעינן דתנא ותרעה בעדר והלכך לא מיתוקמא כלל כרבנן:

ארבעה דורות בישראל. עובד יפי דוד שלמה ואילו לעירה לא אתת בישראל עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: **האשה** שנדרה בנזיר **והפרישה** בהמתה. שלשה בהמות כנגד לחטאת וכנגד לעולה ואיל לשלמים שהן קרבן נזיר טהור ואח"כ הפר לה בעלה אם משלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה [ה]**החטאת תמות** [ו]ועולה תקרב עולה [ז] שלמים תקרב שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם [ח]היו לה מעות סתומין יפלו לנדבה [ט]מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח [י]לא נהנין ולא מועלין בהן [יא]דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן [יב]דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם: **גמ'** מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא משתעבד לה [יג]דתניא [יד]ר' יהודה אומר [טו]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת שכך כתב לה כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא רבא אמר אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא איכא דאמרי מאן תנא אמר רב חסדא רבי יהודה היא וכי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא דאי רבנן לא משעבד לה כלל [טז] אלא היכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה וכיון דאקני לה הוה דנפשה

רבא

[ו] (מלרים פג) לעיל כח.; [ז] (מנחות ד: מעילה יח.); [ח] [קיימים המלמת שכך כותב לה כי' ליתא במשנה דנגעים לכך שפיר נרסינן דתניא ועי' מה שנרשם על הגליון בהר"ן נדרים דף לה.]; [ט] נגעים פי"ד מי"ב כ"מ קד. נדרים לה: [תוס' כתובות פ"ו], [י] בע"ר נוסף: בן שלמה, [יא] [ועי' תוס' שם ד"ה אמר רב חסדא].

הגהות הב"ח

(א) במשנה והשלמים תקרב שלמים: (ב) גמ' ואלא היכי דמי: (ג) רש"י ד"ה החטאת וכו' דפרשינן לעיל כח: וע"ש: (ד) ד"ה דמי שלמים יביאו שלמים:

גליון הש"ס

מתני' החטאת תמות. עי' נדרים דף פג ע"ל וכתוס' שם ד"ה ולא אמרת: שם ועולה תקרב עולה. עי' יומא דף מז ע"ב תד"ה והאי עולה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה שלמים וכו' כיון שהיא. תיכת שהיא נמתק. וכ"כ שהוא: ב] ר"ה ה"ג היו וכו' יפלו לנדבה לחולין. תיכת לחולין נמתק. וכ"כ לעולות למזבח כל"ל: ג] ד"ה מפורשים שפירש. תיכת שפירש נמתק. וכ"כ פירוש: ד] ד"ה אמר רב חסדא וכו' היתה מקריבתה לחובתה הא הוי בהמות דידיה כיון וכו' כי מקני לה מידי דלריכה לה כגון אם לא הפר לה וכו' כל"ל: ה"מ: ה] ר"ה דתניא וכו' ואם עשיר הוא שהיא נקרבן עולה ויורד ולריך להביא וכו' אבל נדרים ונדבות וכו' כל"ל: ו] ד"ה איכא דאמרי וכו' כגון דאקני וכו' בתמנה מבהמותיו. כ"כ כאן הס"ד ואח"כ מה"ד וכיון דאקני וכו' כמו בשלה כ"כ כאן הס"ד ואח"כ מה"ד כי אקני וכו' לא הפר ע"ל והסס"ד ושייך לע"ב:

מוסף רש"י

היו לה מעות סתומין. דלא פירשה אלו לחטאת ואלו לעולה (מנחות ד:). יפלו לנדבה. לשופרות, דהלכה היא בנזיר לנשה מסיני (שם). דמי חטאת ילכו לים המלח. כדין חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלה (שם ומעילה יא.). לא נהנין. מדרבנן, ולא מועלין. כאן כשמעתא קמייתא דמעילה (ג.) חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח אין מועלין בהן דלאיבוד קיימי ולאו קדשי גבוה ניהו (מנחות ד:). דמי עולה יביאו עולה. דדומין בעצמן הוא דלאו לכפרה אתיא ודלאתמרינן בקינן (פ"ב מ"ה) האשה שמתה יביאו יורשין עולתה (מעילה יא.). דמי שלמים. אבל דמי אשם ליכא דאינו בנזיר טהור אלא בנזיר טמא ומכאיר להתמלל נזירות טהרה (מנחות ד:). ונאכלין ליום אחד. כמותר שלמי מיר כדאתמרינן בפ"ק דמסכת מקומן (שם). ואין טעונין לחם. משום דכתיב ביה ונתן על כפי המזבח ואין כאן מזבח (מעילה יא. וכנר"ז מנחות ד:). אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. שהוא חייב בקרבן ליתה ונרעתה, ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ותיפטר בקרבן עני (ב"מ קד.) ולא אמרינן דאע"פ שנאמר לעשיר עניה היא, דמה שקנתה אשה קנה בעלה, אלא כל הקרבנות שחייבת מביא עליה (נדרים לה:). שכך כתב לה כל אחריות כו'. ה"ג לא כתו"כ ר"ל יהודה לאיכך אם פטרה אינו חייב בהן, שכן היא כותבת לו אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא, וכיון שהפרים אינו יודע לפרשו כדאתי (ב"מ קד.).

מתני' [ט]א**האשה** שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה [ה]**החטאת תמות** [ו]ועולה תקרב עולה [ז] שלמים תקרב שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם [ח]היו לה מעות סתומין יפלו לנדבה [ט]מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח [י]לא נהנין ולא מועלין בהן [יא]דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן [יב]דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם: **גמ'** מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא משתעבד לה [יג]דתניא [יד]ר' יהודה אומר [טו]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת שכך כתב לה כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא רבא אמר אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא איכא דאמרי מאן תנא אמר רב חסדא רבי יהודה היא וכי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא דאי רבנן לא משעבד לה כלל [טז] אלא היכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה וכיון דאקני לה הוה דנפשה

רבא

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכו': **מתני'** [ט]א**האשה** שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה [ה]**החטאת תמות** [ו]ועולה תקרב עולה [ז] שלמים תקרב שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם [ח]היו לה מעות סתומין יפלו לנדבה [ט]מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח [י]לא נהנין ולא מועלין בהן [יא]דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן [יב]דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם: **גמ'** מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא משתעבד לה [יג]דתניא [יד]ר' יהודה אומר [טו]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת שכך כתב לה כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא רבא אמר אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא איכא דאמרי מאן תנא אמר רב חסדא רבי יהודה היא וכי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא דאי רבנן לא משעבד לה כלל [טז] אלא היכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה וכיון דאקני לה הוה דנפשה

רבא

נוסחת הריב"ן

[ו] לכיון דלריכה כפרה הויא: [ז] והכשר לשם: [ח] דכל לפני זריקת דמים אין מועלין בהן וכדמפרש כו': [ט] לנזירותה הרי היא: [י] הוא"ל: [יא] בכ"י כתוב כאן בזה"ל מיכא דאמרי מאן תנא דמצטרף ליה למתני ואם היתה שלו תצא ותרעה בעדר אמר רב חסדא כו':

הגהות התוספות

1. ל"ל שהיא קדשה. 2. ל"ל כשאר שלמי נזיר. 3. ל"ל אפרש. 4. ל"ל לקרן המזבח. 5. ל"ל דלריכא לה כגון אם לא הפר לה, במידי כו'. 6. ל"ל לריך להביא.

פי' הרא"ש

ד' דורות לישראל עובד ישי דוד שלמה ואילו צעירה עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: מאן תנא דבעל לא משעבד לה. אמר רב חסדא רבנן היא. הלכך כל זמן שלא הפר לה הקנה לה משלו ומביאה כפרתה. וכי הפר לה במילתא דלא צריכה לא אקני לה דאי ס"ד ר' יהודה היא כיון דמשתעבד לה בתנאי כתובה ה"ל כאילו הפרישה משלה: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אע"פ שהיא עניה כיון שהוא משועבד להביא קרבנות חובותיה והוא עשיר צריך להביא עליה קרבנות עשיר וכן כל קרבנות שהיא חייבת כגון חטאת ואשם וזבה ויולדת ומצורע וגזירות אבל נדרים ונדבות לא והכי משמע בירושלמי דכתובות פ' נערה דקאמר התם ואפי' אכלה חלב או חללה שבת. דמשמע דוקא קרבן חובה. אבל נדרים ונדבות אינו חייב שמא תקניטנו וחדור בכל יום ואע"פ שיכול הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה דאיכא הפסד ממון יש לחוש שמא תדור ותפרע קודם שישמע או זמנין דמטדיר ולא מצי מיפר לה כדאיתא בנדרים פ' נערה. אבל בנזירות ליכא למיחש שמא תקניטנו כיון שהיא מצטערת בכך: שכן כותבת לו כל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא ה"ג רש"י בפ' המקבל כשאדם מגרש לאשתו ופורע לה כתובה כותבת לו שובר וכתוב בו התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא. מכלל שכל אחריות שהיה עליה הוא

ארבעה דורות בישראל. עובד יפי דוד שלמה ואילו לעירה לא אתת בישראל עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: **האשה** שנדרה בנזיר **והפרישה** בהמתה. שלשה בהמות כנגד לחטאת וכנגד לעולה ואיל לשלמים שהן קרבן נזיר טהור ואח"כ הפר לה בעלה אם משלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר דכיון דהיפר לה בעלה אין כאן נזירות כלל והבהמה שהפרים דין חולין עליה כדאמר בגמרא כי אקני לה מידי דלריכא לה מידי דלא לריכא לה לא אקני לה ומצא שלא היתה קודש כלל: **ואם** משלה הבהמה. וגמרא מפרש מאין תנא לה שלא יהא לבעלה רשות בו: **החטאת** [תמות]. אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה הויא כחטאת שמתו בעליה: **והעולה** תקרב עולה. וא"ת ולר' ישמעאל דאמר לעיל (דף יט.) דעולה נאו דורון הוא ולא קריבה כי הפר לה בעלה אמו פליג נמי אמתני' דהכא דתני בהדיא דעולה קריבה עולה אע"ג דהיפר לה בעלה וי"ל דאפי' רבי ישמעאל מודה בנזיר טהור דעולת בהמה דורון הוא דדוקא גבי נזיר טמא דכתיב ביה וכפר וכתיב עולה בהדיא קרא משמע ליה דעולה נמי נאה לכפרה: **שלמים** (נמי) יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד. כאומר שלמי נזיר ואפי' למ"ד בעל מיעקר עקר [כיון] [א] שהיא קדשה[1] לדין שלמי נזיר יאכלו בכל האומר שבהן והא דקאמר בגמרא שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן (היינו) אין להם זרוע ומדמה ליה להכי היינו אין להם זרוע כמצותו שיטעון בתנופה אבל מ"מ הזרוע מיתסר כאומר שלמי נזיר ועוד אומר ר"מ דאין להם זרוע היינו דאין בהם זרוע בשילה שיתבשל עם האיל אלא לבדו אסקרייה: **ה"ג ואינם טעונין לחם.** כשאר[2] דכתיב על כפי הנזיר ואין כאן כפי הנזיר דאינו הפר לה ואם הקדישו כבר טעון פדייה ואפילו אי מיעקר עקר גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדייה ואי מיגז גייז נמי מצי לפדות דאין לו קדושת הגוף עד שישחט עליו הקרבן: **ה"ג** היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה. היכא דהפר לה בגמרא מפרש[3] דהכהו סתומים יפלו לנדבה [ב] לחולין ולמזבח[4] דהיינו עולת נדבה ונסכיה כאין משל ציבור וכן פי' בכל דוכתי דתנינא יפלו לנדבה ולא חש למיתני הכא אם שלו הן חולין כדתני בריש מפורשים. [ג] שפירש אלו דמים לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים: **דמי** חטאת ילכו לים המלח. כיון דאילו היתה הבהמה הוה אזלה למיתה ולא [נהנין] מאותן מעות מדרבנן ולא מועלין דכיון דלים המלח אזלו לא קרינן ביה קדשי [ה'] וה"ה דלעולת גבי בהמה מלי למיתני לא נהנין ולא מועלין: **דמי** עולה יביאו עולה. דדומין הוא ומועלין בהם כיון דקרינן למזבח: דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם כדפרישית: גמ' **מאן** תנא דלא משתעבד לה. ולכך יש סברא לחלק בין בהמה דידיה דתני תנא ותרעה בעדר ואם [שלה] חטאת תמות דאי משתעבד לה לא היה סברא לחלק בין בהמתו לבהמתה: **אמר** רב חסדא רבנן היא. וכדמפרש ואזיל ומ"מ אם לא הפר לה היתה מקריבתה לחובתה [ד] כיון דאקני לה וכדמפרש בסמוך (הפר לה לא אמר דהא הוו בהמות דידה כדמפרש בסמוך) כי מקני לה מידי דלריכא לה[5] במידי דלא לריכא לה כגון דהיפר לה לא אקני לה: **דאי** ס"ד רבי יהודה היא אמאי תנא ותרעה בעדר הא [משועבד] לה בתנאי כתובה] כדמפרש ואזיל וס"ד דתנאי כתובה עדיף ואפי' במידי דלא לריכא לה נמי משועבד לה: **דתניא** ר' יהודה **אומר מביא אדם** קרבן עשיר על אשתו. פי' אם עשיר הוא [ה] [והיא חייבת קרבן עולה ויורד] לריך להביא קרבן עשיר עליה ולא יוכל לומר והלא אין לה כלום ותביא קרבן עני וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת להביא[6] קרבן בעבורה ולווקא חובות שהיא חייבת כגון יולדת וזבה אבל נדרים ונדבות לאו כל כמינה לידור אלף עולה ואומר ר"י דדוקא אותן שנתחייבה משעשאת ואילך ולא שנתחייבה קודם שנעשאת: **הכי** גרים רש"י שכך כותבת [לה] כל אחריות דאית לי עלך מקדמת דנא והכי איתא [בתורת כהנים פרשת מצורע] ופירוש דאשה שגרשה בעלה לאחר שנישלם לה בעלה כתובתה כותבת לו אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא לא כל כמינה כותבת לו שובר התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא לא כל כמינה אבל לא כל אחריות שהיא חייבת משנשאה אינו חייב כדפרשית וכן אם לוותה ואכלה קודם שנשאה אינו חייב לשלם כדמוכח פ' יש נוחלין דטבא ליה עבדו ליה. ואפי' לר' חננאל שפסק שאם לוותה ואכלה בעל יורש הוי ופורע היינו דוקא מאותן נכסים שהכניסה לו ומשום פסידא דלוקח אבל מנכסיו לא דדוקא קרבנות חובותיה קבל עליו דלא ניחא ליה לאיניש שתהיה אשה אצלו מחוסרת כפרה: אלא היכי דמי דמשעבד לה דאקני לה [וכיון דאקני לה] הוה לה דנפשה והוי כמו שהפרישה משלה ולא מיירי שהקנה

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ט מהל' נזירות הלכה ט:
כב ב ג מיי' שם הלכה י:
כג ד ה מיי' שם ופ"ד מהל' מעילה הל"ג:
כד ו מיי' פ"ט מהל' נזירות הלכה י:
כה ז מיי' פ"י מהלכות שגגות הל' ו סמג עשין ריז:

הוה חייב לשלם ומזה פטרה אותו כשגרשה. וי"ס שכתוב בהם שכן כתב לה כל אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא. כשאדם נושא אשה הוא כותב זה הלשון ומקבל עליו כל אחריות שהיא חייבת. ודוקא קרבנות חובותיה. אבל נדרים ונדבות אפי' בלאיסורו מקומן (שם). ואין טעונין לחם. משום דכתיב ביה ונתן על כפי המזבח ואין כאן מזבח (מעילה יא. וכנר"ז מנחות ד:). אדם מביא קרבן עשיר על אשתו. שהוא חייב בקרבן ליתה ונרעתה, ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ותיפטר בקרבן עני (ב"מ קד.) ולא אמרינן דאע"פ שנאמר לעשיר עניה היא, דמה שקנתה אשה קנה בעלה, אלא כל הקרבנות שחייבת מביא עליה (נדרים לה:). שכך כתב לה כל אחריות כו'. ה"ג לא כתו"כ ר"ל יהודה לאיכך אם פטרה אינו חייב בהן, שכן היא כותבת לו אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא, וכיון שהפרים אינו יודע לפרשו כדאתי (ב"מ קד.).